

Periode: 2020 – 2024

Rutiner og veileder for fravær i grunnskolen i Vågan kommune

Tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid

Vågan
Kommune

Skole og barnehageavdelingen

Innhold

1.0.	Forord	2
2.0.	Hva er fravær?	2
2.1.	Alvorlig skolefravær	3
3.0.	Langvarig alvorlig skolefravær	4
3.1.	Årsaker til langvarig, alvorlig skolefravær	5
3.2.	Den onde sirkelen	6
4.0.	Forebygging av skolefravær	7
4.1.	En positiv skolekultur	7
4.2.	Positive relasjoner mellom voksne og barn	7
4.3.	De voksnes evne til å lede klasser og grupper	7
4.4.	Godt samarbeid mellom skole og hjem	7
4.5.	Gode rutiner og holdninger til skolefravær	8
4.6.	Handlingsplaner for intervensjon ved høyt fravær	8
4.7.	Tidlig involvering av andre instanser	8
5.0.	Rutiner for oppfølging av fravær	9
5.1.	Samarbeid mellom skole og hjem	9
5.1.1.	Fase 1: Forebygge skolefravær	11
5.1.2.	Fase 2: Identifisering og kontakt	11
5.1.3.	Fase 3: Kartlegging, tiltak og evaluering	12
5.1.4.	Fase 4: Behov for ytterligere tiltak (etter 3-4 uker)	13
6.0.	Vedlegg – rutiner for oppfølging av fravær	15
6.1.	Tiltakssirkelen – et nyttig verktøy ved skolefravær	15
6.2.	Eksempelsamling til tiltakssirkelen	16
6.3.	Hjelp til samtaler	18
6.4.	Hjelp til elevsamtalen	20
7.0.	Skjemaer til utfylling	21
7.1.	Samarbeidsavtale mellom foresatte og skole	21
7.2.	Evaluering av samarbeidsavtale	22
7.3.	Anonym spørreundersøkelse om klassemiljø	23
7.4.	Kartlegging av klassens sosiale miljø	24
7.5.	Spekter: Ikke-anonymt spørreskjema	25

1.0. Forord

I Norge har alle barn og unge mellom 6-16 år plikt til å gå på skolen. Elever som fullfører sin skolegang har bedre forutsetninger for å lykkes i livet, iht. sosiale funksjonsevne, psykisk helse, muligheter i arbeidslivet og hvordan hverdagen takles. Selv om de aller fleste barn og ungdommer går på skolen uten problemer, er det en del elever som strever med å komme på skolen. Dersom barn og unge uteblir fra opplæringen over lengre tid kan det skape vansker for videre skolegang. En stor del av elevene som dropper ut av videregående skole har hatt et gjennomgående høyt fravær da de gikk i grunnskolen.

Vågan kommune har fokus på forebygging av frafall i tidlig alder, og skal iverksette tiltak raskt ved høyt skolefravær. Vi vet fra forskning at fraværspromblematikken påvirkes av tilstedeværelse på skolen, og gode rutiner for registrering og oppfølging av fravær. Ved tidlig avdekking av fravær, kan vi hindre at det øker og gjør situasjonen for eleven vanskeligere. Det er et felles ansvar å samarbeide for å finne gode løsninger, slik at eleven igjen opplever motivasjon og ønske om å komme tilbake til skolen igjen. Prognosen for disse elevene forbedres gjennom forebyggende arbeid, avdekking, grundig kartlegging og rask igangsetting av tiltak.

Denne planen angir retningslinjene for hvordan skolene i Vågan skal forebygge og håndtere alvorlig skolefravær. Planen er bygget opp med teoridel, der vi beskriver viktigheten av et forebyggende arbeid. I tillegg defineres forståelsen av skolefravær ut ifra teorier og lovverk. Deretter følger en handlingsdel som beskriver rutinene for oppfølging av fravær.

Planen er utarbeidet i et tverrfaglig samarbeid mellom skole- og barnehageavdelingen bestående av PP-tjenesten, barneverntjenesten, rådgiver og representanter fra skolen.

Vågan kommune har hentet inspirasjon hos andre kommuner i arbeidet, da særlig Bærum kommune.

2.0. Hva er fravær?

Plikt til grunnskoleopplæring

Utdanningsdirektoratet (2016) definerer fravær i grunnskolen slik: «Fravær i grunnskolen kan deles i dokumentert og udokumentert fravær. I grunnskolen er det to typer dokumentert fravær. Det er dokumentert fravær av helsemessige grunner og permisjon innvilget av skolen».

Bakgrunnen for at det kun er disse to fraværsgrunnene som godtas i grunnskolen, er elevens plikt til å delta i opplæringen (Opplæringsloven § 2-1). Når eleven er borte av helsemessige årsaker, er melding fra foreldrene gyldig dokumentasjon. Dersom eleven skal være borte fra skolen av andre årsaker skal foreldrene ha søkt permisjon.

Gyldig og ugyldig fravær

En naturlig inndeling av skolefraværet kan være fravær med eller uten «gyldig grunn».

GYLDIG FRAVÆR er sykdom, innvilget permisjon eller fravær grunnet forhold eleven og foreldrene ikke rår over.

UGYLDIG FRAVÆR er dersom eleven har fravær uten foreldrenes viten og samtykke, vil det regnes som «ugyldig fravær». I tillegg regnes et hvert fravær som ugyldig inntil skolen har fått beskjed av foreldre om årsaken til fraværet og skolen har definert årsaken til fraværet som gyldig.

Det er vanlig at elever har noe fravær fra skolen pga. sykdom og andre uforutsette hendelser. Imidlertid bør skolen og foreldre være oppmerksomme når fraværet er utover normalen. Ved uvanlig høyt fravær (f.eks. sykdom), kan det ikke automatisk betegnes som gyldig selv om fraværet er meldt av foreldre/foresatte. Skolen må undersøke årsaken til fraværet for å finne ut om årsakene til fraværet er rimelige (f.eks. ved å undersøke om det foreligger legeattest).

Et høyt fravær krever oppfølging fra skolen. Selv om årsaken er klart definert, vil mange elever trenge hjelp både faglig og sosialt. Det er også viktig å være klar over at barns helse henger nært sammen med deres psykososiale miljø, både på skolen, i familien og på fritiden. Ved mye korttidsfravær, er det viktig å vurdere om det henger sammen med elevens skolesituasjon eller livssituasjonen, selv om foreldre kan dokumentere fraværet.

2.1. Alvorlig skolefravær

Det fins flere betegnelser for alvorlig skolefravær, for eksempel skulk, skolenekting, skolefobi og skolevegring. Den viktigste forskjellen er mellom de som skulker skolen fordi de ikke har lyst til å gå og de som ikke klarer å gå på skolen på grunn av vegring og angst.

Vanlige betegnelser på skolefravær har til felles at ansvaret for fraværet ofte plasseres hos eleven selv. Årsakene til et lengre skolefravær er som regel sammensatte, og ligger også utenfor eleven. Eleven skal ikke, og kan ikke, ha eneansvaret for at situasjonen endrer seg.

Med bakgrunn i dette har Vågan kommune valgt å bruke begrepet **alvorlig skolefravær** om skolefravær som krever tiltak.

ALVORLIG SKOLEFRAVÆR

- Har gjentatte enkelttimer eller mer ugyldig fravær.
- Har høyt gyldig fravær, fem dager eller mer på tre måneder.
- Har kommet for sent tre ganger på én måned.
- Møter opp på skolen, men forlater den igjen gjentatte ganger.

Når et alvorlig skolefravær varer over tid, kalles det **langvarig, alvorlig skolefravær**.

3.0. Langvarig alvorlig skolefravær

Hvem utvikler langvarig, alvorlig skolefravær?

Alvorlig skolefravær oppstår uavhengig av etnisitet, sosioøkonomisk bakgrunn, evnenivå og kjønn. Lærevansker utløser ikke nødvendigvis alvorlig skolefravær, men barn som er mye borte fra skolen mister ofte mye undervisning og kan få vansker med å følge den faglige progresjonen.

Alvorlig skolefravær kan utvikle seg gradvis eller oppstå plutselig. Langvarig alvorlig skolefravær kan oppstå i hele skoleforløpet, men har økt risiko ved skolestart, i overgangen til ungdomsskolen, ved skolebytte, eller etter lengre ferier og sykefravær (Lysne, 1996)

Lysne (1996) har identifisert faktorer i både individet og omgivelsene som kan bidra til, eller beskytte mot, utvikling av langvarig alvorlig skolefravær

Videre finner du en oversikt over risikofaktorer og beskyttende faktorer i eleven selv, familien og skolen

Risikofaktorer	Beskyttende faktorer
Elev	
Eleven har en psykisk sårbarhet	Eleven har et positivt selvbilde
Eleven er innadvendt	Eleven har gode sosiale relasjoner på skolen – minst en god venn
Eleven har prestasjonsangst	Skolefaglig mestring
Eleven har bekymringer for andre ting enn skole	Læreren har et ekstra blikk på særlig sårbare elever
Eleven har lærevansker	
Lav sosial kompetanse	
Familie	
Psykiske lidelser hos foresatte	God psykisk helse hos foresatte
Samspillsvansker i familien	Godt samarbeid mellom foresatte og skole
Endrede familiesituasjoner	Familiens støtte i sosiale nettverk
Manglende grensesetting	Tydlig grensesetting
Foresatte med egne negative erfaringer knyttet til skolen	
Skole	
Mangelfulle rutiner for registrering og håndtering av fravær	Gode fraværsrutiner
Uhensiktsmessig håndtering av og holdninger til fravær	God klasseledelse
Dårlig klasse- og læringsmiljø	Velfungerende tilpasset opplæring
Mobbing	God relasjon mellom lærer og elev
Lite kontinuitet i opplæringen – høyt lærerfravær	Godt samarbeid mellom foresatte og skole
Lav kompetanse om barns psykiske vansker	God informasjonsflyt ved overganger
	Gode rutiner og handlingsplaner for intervensjon ved et høyt fravær
	Tidlig involvering av andre instanser

3.1. Årsaker til langvarig, alvorlig skolefravær

Årsakene til utvikling av langvarig alvorlig skolefravær kan være mange, og er som regel sammensatt (Ingul, 2005). Det er mange årsaker til langvarig alvorlig skolefravær, både individuelle, relasjonelle og strukturelle, og det kan være vanskelig å skille disse fra hverandre.

Når en elev ikke ønsker eller makter å være på skolen, er dette et symptom på at noe er vanskelig. Vanskene kan være på mange nivåer:

- **Individ:** nevrobiologisk sårbarhet, traumer, psykiske eller fysiske lidelser, rusproblematikk, lærevansker, osv.
- **Familie:** konflikter i familien, manglende struktur, sykdom, dysfunksjonell kommunikasjon, endringer i familiesituasjon, vold eller rusmisbruk, osv.

- **Sosialt:** utfordringer knyttet til venner/mangel på venner, mangel på tilhørighet, mobbing, osv.
- **Skole:** hyppige lærerbytter, høyt lærerfravær, manglende struktur og forutsigbarhet, dårlig klassemiljø, ikke tilpasset opplæring, osv.
- **I lokalmiljøet:** subkulturelle trender og holdninger til skole, nærmiljø med lite rom for annerledeshet, osv.
- **Samfunnsmessige og kulturelle forhold:** sterkt fokus på prestasjon, «generasjon perfekt», osv.

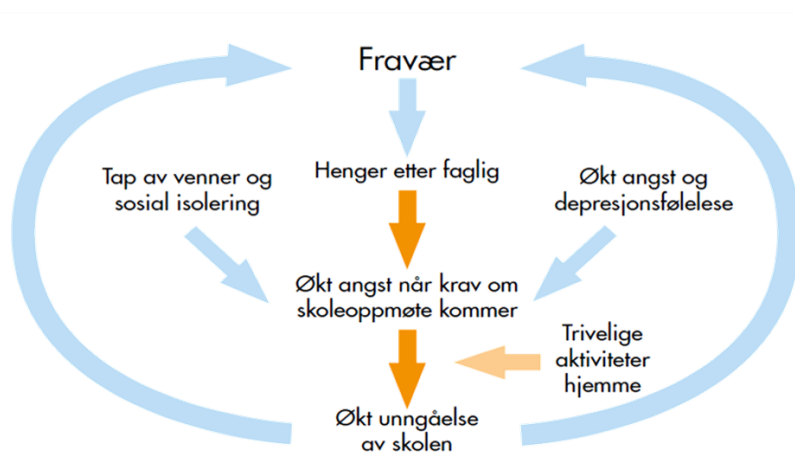
Tradisjonelt har det vært et sterkt fokus på de individuelle faktorene. Ofte er barn og unges hverdag mer sammensatt, derfor må vi utvide perspektivet når vi søker etter årsaksforklaringer.

Å identifisere konkrete årsaker til fraværet kan noen ganger være vanskelig. Problemene har ofte utviklet seg over tid, og det som først var en utløsende faktor trenger ikke være aktuelt lenger. Det kan da være nyttig å se på hva som opprettholder og påvirker skolefravær, uavhengig av årsak.

3.2. Den onde sirkelen

Ifølge Kearney og Silverman (1996) er det ofte opprettholdende og forsterkende faktorer som bidrar til elevens skolefravær.

Manglende fysisk tilstedeværelsen på skolen, er en av de viktigste opprettholdende faktorene ved bekymringsfullt fravær. Når eleven er borte over tid, faller hun/han utenfor den sosiale tilhørigheten i klassen og på skolen. I tillegg mister eleven mer og mer kontakt med nære venner. Skolearbeidet blir ikke gjort, og eleven kan oppleve en rekke negative bebreivelser på egen utilstrekkelighet. Over tid kan eleven utvikle økt angst og opplevelse av å komme til kort. Konsekvensene av fraværet gjør det etter hvert vanskeligere for eleven å komme tilbake til skolen.

Den onde sirkelen ved alvorlig skolefraværproblematikk (Basert på Oslo Kommune, 2009).

4.0. Forebygging av skolefravær

Det fins en rekke beskyttelsesfaktorer mot alvorlig skolefravær i skolen som system og i relasjonene mellom menneskene som oppholder seg i skolen.

• En positiv skolekultur
• Positive relasjoner mellom voksne og barn
• De voksnes evne til å lede klasser og grupper
• Godt samarbeid mellom skole og hjem
• Gode rutiner og holdninger til skolefravær
• Handlingsplaner for intervensjon ved et høyt fravær
• Tidlig involvering av andre instanser

4.1. En positiv skolekultur

Skolens kultur påvirker elevenes trivsel på skolen og relasjonen mellom de voksne og elever. I en positiv skolekultur bryr barn og voksne seg om hverandre, samtidig som de voksne er gode rollemodeller for elevene. De har felles verdier, normer og mål, og alle på skolen føler tilhørighet til disse (Barr & Higgins, 2007).

Barn og unge som går på skoler der de voksne er opptatt av å se hver enkelt, motivere og være tydelige ledere, vil i større grad trives og være mer motivert for å være på skolen.

4.2. Positive relasjoner mellom voksne og barn

Barn og unge har et grunnleggende behov for å bli sett, oppleve tilhørighet, utvikle seg og oppleve mestring. Gode relasjoner mellom voksne og barn er helt sentralt i arbeidet med å skape trygghet, trivsel og læring. Tilsvarende kan følelser som er på avveie hemme læring. Med gode og proaktive strategier, kan alle voksne på skolen bidra til at elevene bygger en god selvfølelse og får motivasjon for læring. De voksne kan hjelpe elevene med å regulere følelser og gi dem trøst og hjelp, og i tillegg være en trygg havn som utgangspunkt for utforsking.

4.3. De voksnes evne til å lede klasser og grupper

Gode relasjoner er viktig, men ikke tilstrekkelig for å skape en god skolehverdag. Gode rutiner og strukturer danner en ramme som gode relasjoner kan utvikle seg innenfor. Det frigjør tid og energi til læring. De voksnes evne til å lede klasser og grupper er en like viktig bærebjelke for læring og trivsel som det relasjoner er. I sin ledelse av klassen eller gruppa, styrer den voksne den sosiale samhandlingen mellom elevene. En proaktiv lærer, som er tett på elevgruppen, har mulighet til å fange opp dynamikken i gruppen tidlig.

4.4. Godt samarbeid mellom skole og hjem

Barn og unges utvikling og læring er målet for samarbeid mellom hjem og skole, dette gjelder både skolefaglig læring og den sosial og personlig utviklingen. For å skape et godt skolemiljø er elevenes foreldre/foresatte en avgjørende ressurs. Når skolen og hjemmet samarbeider og formidler de samme verdiene og de positive forventningene, har det en

positiv effekt på barn og unges trivsel og læring. Som profesjonell aktør ligger det formelle ansvaret for samarbeidet på skolen, men foreldrene har medansvar for å skape et godt fellesskap mellom barna. Det er skolens ansvar å skape gode arenaer for samarbeid og å komme hjemmet i møte med en åpen og positiv holdning. Dette gir gode muligheter for dialog og åpenhet rundt elevens situasjon og eventuelle utfordringer.

«Barn og unge har et grunnleggende behov for å bli sett, oppleve tilhørighet, utvikle seg og oppleve mestring»

4.5. Gode rutiner og holdninger til skolefravær

Opplæringsloven angir barn og unges rett og plikt til grunnskoleopplæring. Skoler som legger vekt på betydningen av tilstedeværelse og har felles holdninger og gode rutiner for registrering og oppfølging av fravær, ofte har lav fraværproblematikk.

Et viktig suksesskriterium er at skolen tar fravær på alvor ved å føre fravær daglig, har jevnlig gjennomgang av fraværet og tar raskt kontakt når en elev har vært borte. Det er avgjørende at alle på skolen har en felles holdning om at tidlig innsats er viktig.

4.6. Handlingsplaner for intervensjon ved høyt fravær

Det er viktig at skolen har handlingsplaner for intervensjon ved høyt skolefravær. De to viktigste prinsippene i en handlingsplan er tidlig innsats, og at eleven raskest mulig skal tilbake på skolen. For både eleven selv, foreldrene, skolen og andre involverte, er en situasjon med alvorlig skolefravær en belastning som kan virke uoverkommelig. Det beste for barnet er å raskest mulig komme seg tilbake på skolen, dette er den viktigste faktoren for å lykkes med å hjelpe eleven å «ta hverdagen tilbake». Dette gjelder uavhengig av om det foreligger sterke individuelle faktorer som en del av problematikken, som for eksempel angst eller depresjon.

I Barnekonvensjonens artikkel 12 står det at barn har rett til å si meningen sin og bli tatt på alvor i saker som angår dem, for eksempel når deres skolesituasjon skal drøftes. Det kan være vanskelig for en elev å se konsekvensene av de valg de tar, og å se løsninger for deres egen situasjon. Derfor er det viktig med tydelige voksne som sammen med eleven tar ansvaret for å finne de riktige tiltakene.

4.7. Tidlig involvering av andre instanser

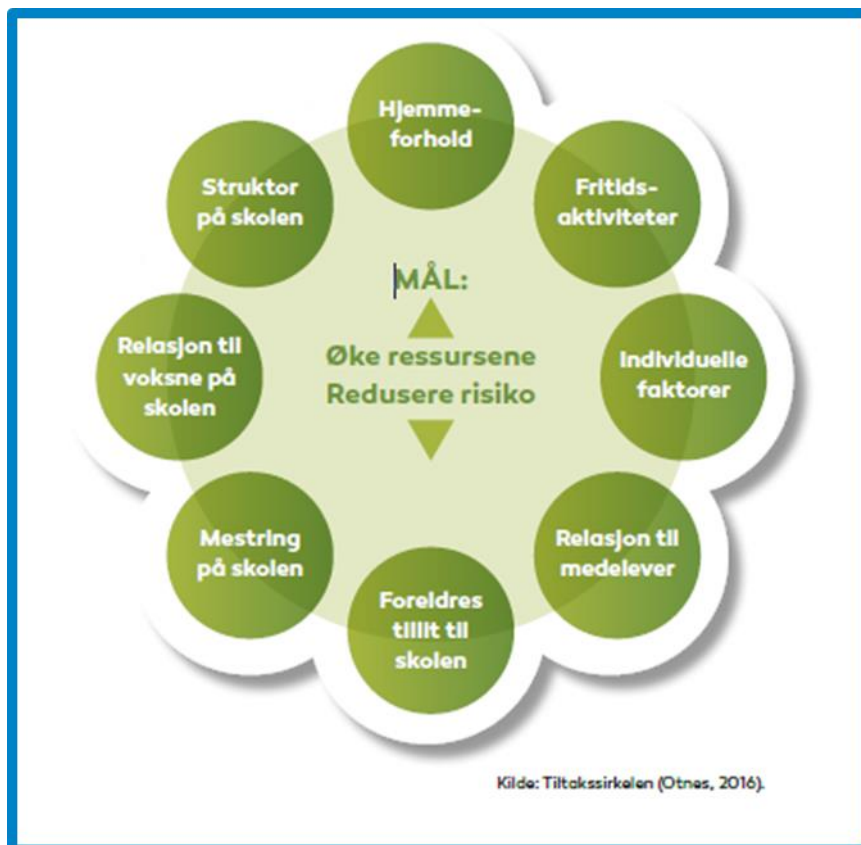
Den aller viktigste aktøren i arbeidet med skolefravær er skolen. I mange tilfeller vil skolen likevel ha behov for bistand fra andre instanser for å få elever med alvorlig skolefravær tilbake på skolen. PP-tjenesten og skolehelsetjenesten vil være de mest aktuelle samarbeidspartnere i førstelinjen. Det bør også vurderes et samarbeid med fastlegen, spesialisthelsetjenesten og barnevernstjenesten.

Det er viktig at alle involverte i saken har en forståelse av at problemet eies av alle, både eleven selv, skolen, foreldrene og hjelpeapparatet, og at alle parter tar ansvar for å finne en løsning og bidrar til at eleven kommer seg tilbake på skolen.

5.0. Rutiner for oppfølging av fravær

Vågan kommune har brukt tiltakssirkelen som modell for arbeidet med skolefravær (Otnes, 2016). Sirkelen inneholder ulike faktorer som påvirker elevens fravær, uavhengig av fraværets opprinnelige årsak. Skolen er den aller viktigste aktøren i arbeidet med skolefravær, og det er viktig at skolen og foreldrene starter arbeidet raskt når en elev har høyt skolefravær. I mange tilfeller vil det være viktig å få bistand fra andre instanser.

Tiltakssirkelen er en modell som kan hjelpe til med å sikre en helhetlig tilnærming til skolefraværet, og sikre at alle parter tar sin del av ansvaret. Modellen kan brukes ved alle alvorlighetsgrader av fravær. Under vedlegg fins det en nærmere beskrivelse av hvordan tiltakssirkelen kan brukes som analyseverktøy og til å finne gode tiltak.

5.1. Samarbeid mellom skole og hjem

Arbeidet med skolefravær kan deles inn i fire faser

1. Forebygging av fravær
2. Identifisering og kontakt
3. Kartlegging, identifisering og kontakt-samarbeidsavtale
4. Behov for ytterligere tiltak

Oversikten under viser hvordan arbeidet med fraværsoppfølging for elever i våganskolen skal foregå, hvilke tiltak som skal settes inn når, og hvordan rollefordelingen skal være.

Hva?	Hvem?	Ansvarlig
Fase 1: Forebygging av fravær		
Forebyggende arbeid med et godt læringsmiljø	Kontaktlærer	Kontaktlærer
Fravær føres daglig av kontaktlærer/faglærer		
Ukentlig gjennomgang av fravær ved kontaktlærer		
Ukentlig gjennomgang av fravær på trinn/team med avdelingsleder/teamleder/team	Avdelingsleder/ teamleder/team	Avdelingsleder/ teamleder/team
To ganger pr semester – ledelsen gjennomgår skolens samlede fravær	Ledelsen	Ledelsen
Fase 2: Identifisering og kontakt		
Kontaktlærer oppdager raskt alvorlig skolefravær	Kontaktlærer	Kontaktlærer
Kontaktlærer har samtale med eleven om fraværet		
Kontaktlærer ringer foresatte for å sjekke om det er grunn til bekymring for fraværet		
Hvis ikke bekymring, fortsett å følge opp ved nytt fravær		
Ved bekymring, gå til fase 3		
Fase 3: Kartlegging, identifisering og kontakt – lage samarbeidsavtale/tiltaksplan		
Rektor/Avdelingsleder informeres og tar ansvaret for oppfølgingen	Kontaktlærer/ ledelsen	Kontaktlærer/ Ledelsen
Kontaktlærer innkaller elev og foreldre til et møte	Kontaktlærer	
Kartlegging av situasjonen		
Tiltak utarbeides og gjennomføres		
Evaluering etter tre uker		
Er problemet løst, gå tilbake til hverdagen		
Er det fortsatt behov for tiltak må man vurdere å lage en ny treukersplan, eller gå til fase 4		
Fase 4: Behov for ytterligere tiltak		
PP-tjenesten kontaktes. Ved henvisning tar PP-rådgiver ansvar for faglig koordinering av videre arbeid.	Ledelsen PPT Kontaktlærer Helsesykepleier	Ledelsen PPT Kontaktlærer
Andre aktuelle instanser vurderes inn		
Mer omfattende kartlegging av risiko og ressurser gjennomføres		
Nye tiltak ut fra kartlegging		
Jevnlig evaluering, også der fraværet blir langvarig		
Aktuelle aktører: Kommunepsykolog Barnevern Fastlege BUP		

5.1.1. Fase 1: Forebygge skolefravær

Målet i denne fasen er å arbeide forebyggende med skolemiljø og fraværsoppfølging

Fraværsoppfølging

1. Førings av fravær

- Kontaktlærer er ansvarlig for at elevens fravær er oppdatert.
- Time/faglærere skal også føre fravær daglig.

2. Kontakt mellom skole og hjem

- Foreldre skal gi beskjed til skolen på elevens første fraværsdag.
- Dersom foreldrene ikke tar kontakt, skal kontaktlærer ringe foreldrene for å avklare fraværet på elevens første fraværsdag. Ved bekymring for fraværet informeres ledelsen.
- Kontaktlærer skal informere foreldre umiddelbart ved alt ugyldig fravær. Ledelsen informeres. Dette skal skje i løpet av første time og senest ved skoledagens slutt.
- All kontakt skolen har med foreldre og/eller elev vedrørende fravær skal loggføres og dokumenteres.

3. Oppfølging på trinn

- Kontaktlærer skal gjennomgå fraværet til sine elever ukentlig.
- Kontaktlærer gjennomgår fraværet til sine elever på teamet ukentlig.
- Ledelsen deltar på gjennomgang av fravær på trinnmøter minst to ganger i halvåret.

4. Drøfting av fravær på skolen

- Rektor og Avdelingsleder/teamleder gjennomgår fraværsporingen og skolens samlede elevfravær minst to ganger i halvåret.

5.1.2. Fase 2: Identifisering og kontakt

Målet i fase 2 er tidlig avdekking av skolefravær. Det viktigste i denne fasen er tidlig kontakt med hjemmet ved alvorlig skolefravær. Dette er særlig viktig ved ugyldig og udokumentert fravær. Det er kontaktlærer som koordinerer dette arbeidet.

Kriteriene for når skolen tar kontakt følger definisjonen av alvorlig skolefravær:

- Eleven har gjentatte enkelttimer eller mer ugyldig fravær.
- Eleven har høyt gyldig fravær, fem dager eller mer på tre måneder.
- Eleven har kommet for sent tre ganger på én måned.
- Eleven møter opp på skolen, men forlater den igjen gjentatte ganger.

Kontaktlærer skal ta kontakt med foreldre når eleven har alvorlig skolefravær, fortrinnsvis på telefon. Denne kontakten må dokumenteres. Hensikten med samtalen er å sikre at foreldre er klar over fraværet, samt undersøke årsaken til fraværet. Hvis det ikke er grunn til bekymring, trenger ikke skolen å sette inn tiltak. Fraværet må likevel følges opp videre på lik linje som de andre elevene. Hvis det er grunn til bekymring, iverksettes fase 3.

5.1.3. Fase 3: Kartlegging, tiltak og evaluering

Målet i fase 3 er å hindre utvikling av alvorlig skolefravær. Prinsippet i denne fasen er tidlig intervensjon med høy intensitet.

Prinsippet i denne fasen er tidlig intervensjon med høy intensitet. Når fravær vedvarer over tid, kan det være vanskelig å få eleven tilbake til skolen. Et godt og samordnet arbeid i en periode på tre til fire uker, kan hindre at fraværet blir langvarig. I denne fasen koordinerer avdelingslederen arbeidet. Eleven skal meldes til skolens ressursteam.

Fase 3 består av kartlegging, samarbeidsmøte og samarbeidsavtale. Kontaktlærer innkaller eleven og foreldrene til en samtale. I denne samtalen utarbeides det en samarbeidsavtale for de neste ukene. Hvis bekymringens art eller omfang tilsier det, kan andre være med i samtalen, for eksempel helsesykepleier, rådgiver eller avdelingsleder.

Elementer i fase 3:

- Kontaktlærer melder saken til Rektor/avdelingsleder/teamleder.
- Kontaktlærer innkaller eleven og foreldrene til et møte.
- Skolen kartlegger eleven og situasjonen rundt eleven (bruk tiltakssirkelen).
- Skolen, elevene og foreldrene lager en samarbeidsavtale med tiltak.
- Aktørene følger opp, evaluerer og justerer samarbeidsavtalen etter tre uker.
- Vurdere andre instanser inn i saken.
- Mulige utfall:
  - Problemet er løst, ytterligere tiltak er ikke nødvendig.
  - Bedring, men ikke helt i mål, fase 3 gjentas.
  - Mer omfattende innsats kreves, gå til fase 4.

Kartlegging

Kartleggingen skal ta utgangspunkt i **tiltakssirkelen**. Det er viktig at kartleggingen gjenspeiler at bekymringsfullt skolefravær kan påvirkes av mange faktorer. Aktørene må vurdere elevens skolesituasjon, elevens livsbetingelser generelt, i tillegg til individuelle og familiære forhold. Deler av kartleggingen gjøres før samarbeidsmøtet, men det er også naturlig at noe av kartleggingen skjer i møtet med eleven og foreldrene.

Samarbeidsavtale/tiltak

Skolen kaller inn elevene og foreldrene til et møte. Bruk gjerne **samtaleguiden** du finner i vedlegg for denne samtalen. Møtet og kartleggingen skal munne ut i en **samarbeidsavtale**. Avtalen skal ha en oversikt over hvilke tiltak som skal gjøres de neste tre ukene, og en ansvarsfordeling av disse. Det er viktig med tiltak både på skolen og hjemme. Det kan ofte være behov for svært tett oppfølging denne perioden. Samarbeidsavtalen bør også inneholde en plan B, altså si noe om hva som skal gjøres hvis tiltakene raskt viser seg å ikke virke.

Ved bekymring er det viktig å få andre instanser raskt på banen, både skolehelsetjenesten, PP-tjenesten og barneverntjenesten vil være en viktige samarbeidspartner. Skolen kan også oppfordre eleven og foreldrene til et besøk hos fastlegen. Det er viktig å sjekke ut somatiske faktorer som slapphet, magevondt, hyppige infeksjoner osv. Fastlegen kan også være en viktig støttespiller knyttet til psykisk helse. Det er fastlegen eller barneverntjenesten som henviser dersom det er behov for hjelp fra spesialisthelsetjenesten.

Evaluering

Samarbeidsavtalen og tiltakene skal evalueres og det skal avtales et møte mot slutten av perioden. Noen ganger vil det være behov for å evaluere avtalen underveis, eksempelvis ukentlig. I evalueringsmøtet skal effekten av tiltakene vurderes.

- Dersom fraværet har gått merkbart ned eller opphørt vurderer aktørene om tiltakene skal avsluttes eller fortsette.
- Dersom fraværet har gått noe ned, vurderer aktørene om de skal lage en ny samarbeidsavtale, drøfte eventuelt nye tiltak, eller gå inn i fase 4.
- Saken skal opp på nytt med den enkelte skoles ansvarlige.
- Dersom fraværet er uendret eller økende, skal skolen gå til fase 4.

5.1.4. Fase 4: Behov for ytterligere tiltak (etter 3-4 uker)

Målet i fase 4 er å redusere omfanget av skolefraværet. Prinsippet i denne fasen er å vurdere hvilke behov eleven har og hvordan de ulike faginstansene kan bidra for å redusere omfanget av skolefraværet. I denne fasen skal skolen, i samarbeid med foreldrene og eventuelt eleven, henviser eleven til PP-tjenesten. Når eleven er henvist til PP-tjenesten overtar denne ansvaret som faglig koordinator for det videre arbeidet.

Elementer i fase 4:

- Det avklares henvisning til PP-tjenesten, og det drøftes mulig melding til barneverntjenesten.
- PP-tjenesten får ansvar for koordineringen når eleven er henvist.
- Det avklares om andre instanser skal inn (kommunepsykolog, fastlege, BUP, ol.).
- Det vurderes behov for legeerklæring på fraværet.
- Skolen gjennomfører en utvidet kartlegging av eleven og situasjonen rundt eleven.
- Skolen finner nye tiltak rundt eleven.
- Det systematiske arbeidet rundt eleven fortsetter selv om fraværet blir langvarig.

Samarbeidsmøte

Når det er besluttet å gå til fase 4, kaller skolen inn til et møte med PP-tjenesten, foreldre og eleven selv. Målet er å drøfte mulige tiltak og eventuelt om eleven skal henvises til PP-tjenesten. I møtet skal det også avklares om andre aktuelle instanser, som spesialisthelsetjenesten, fastlegen eller barneverntjenesten skal inn.

Ytterligere kartlegging og tiltak

Tiltakssirkelen skal brukes i samarbeidsmøtene for å kartlegge eleven og situasjonen rundt ham/henne. Det er nødvendig med tydelige retningslinjer og en klar ansvarsfordeling for hvordan eleven skal følges opp, også utenfor skolen. Alle involverte skal få konkrete oppgaver fra gang til gang. Disse skal skrives i samarbeidsavtalen og evalueres på neste møte. Det skal skrives referat fra møtene og det skal lages nye samarbeidsavtaler på hvert møte. I tillegg skal det fastsettes tidspunkt for neste møte. Møtehyppighet og eksterne deltakere må vurderes fra sak til sak.

PP-tjenesten

I alvorlige fraværssaker er det behov for at en instans tar en koordinerende rolle. PPT skal samarbeide tett med skole, foreldre og andre samarbeidspartnere, og vil ved behov ha kontakt med de øvrige hjelpeinstansene mellom møtene for å sikre flyt i arbeidet. PPT skal primært ha et faglig oppfølgings- og veiledningsansvar av skolen i den aktuelle saken. Skolen og PPT samarbeider om å lage agenda for møtene.

Henvising til PP-tjenesten

Dersom eleven skal henvises til PP-tjenesten, må skolen vurdere elevens utbytte av opplæringstilbudet og utarbeide en pedagogisk rapport der tiltakene som har vært prøvd ut beskrives.

Hvis det dreier seg om alvorlig og langvarig alvorlig skolefravær, skal PP-tjenesten prioritere saken. PP-tjenesten skal foreta en utredning og skrive en sakkyndig vurdering hvor det eventuelt anbefales spesialundervisning og/eller tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Det bør samtidig vurderes behov for videre henvising til spesialisthelsetjenesten, familievernkontoret og barneverntjenesten. Andre instanser som fastlegen kan også være viktige samarbeidspartnere. Se ellers henvising til relevant lovverk i vedlegg.

Hjemmeundervisning og fritak fra opplæringsplikten

Undervisning hjemme på bakgrunn av elevens helsetilstand kan anbefales som en del av spesialundervisning etter utredning hos PP-tjenesten. Ved en anbefaling om hjemmeundervisning kreves det en legeerklæring med vurdering av om det er urimelig at eleven skal gjennomføre opplæringsplikten på skolen. Normalt bør man være forsiktig med å anbefale dette da det kan være med på å befeste fraværet.

Ved langvarig sykdom der det ikke er forsvarlig at eleven mottar opplæring, bør PP-tjenesten gjøre en sakkyndig vurdering hvor det vurderes fritak fra opplæringsplikten (Oppl.l. § 2-1). Ved vurdering av fritak fra opplæringsplikten, skal det alltid foreligge en legeerklæring fra spesialisthelsetjenesten som beskriver elevens helsetilstand, og elevens grad av mulighet til å motta opplæring. Der det er urimelig overfor eleven å gjennomføre opplæringsplikten, helt eller delvis, skal skolen fatte enkeltvedtak om dette, etter sakkyndig vurdering.

6.0. Vedlegg – rutiner for oppfølging av fravær

6.1. Tiltakssirkelen – et nyttig verktøy ved skolefravær

Tiltakssirkelen er en modell man kan bruke for oppfølging av skolefravær. Den er utarbeidet av Anneli Otnes (2016). Modellen kan brukes ved alle alvorlighetsgrader av fravær. Årsakene til skolefravær er ofte sammensatt eller uklare, og det kan være vanskelig å skille årsaker og opprettholdende faktorer. Tiltakssirkelen inneholder ulike tema (bokser) som man vet påvirker fravær og tilstedeværelse, uavhengig av årsak. Ved en slik helhetlig tilnærming er det lettere å finne løsninger, heller enn å plassere skyld.

Skolen kan bruke modellen i det første samarbeidsmøtet. I fellesskap går man gjennom boks for boks. Man rekker neppe alle i første møte. Det kan være lurt å ikke begynne med det vanskeligste (ofte hjemmeforhold og individuelle faktorer). Relasjoner til voksne på skolen er et godt sted å starte. For hver boks leter man etter ressurser og risiko. Hensikten er å finne små tiltak som øker eller opprettholder ressursene og/eller små tiltak som minsker risiko. Poenget er å bygge eleven som helhet, ikke bare se på skolefraværet.

Alle deltakere i møtet skal gå ut av møtet med tiltak, små eller store, som de skal utføre frem til neste møte. I veldig fastlåste eller langvarige saker kan det være lurt at eleven selv ikke har tiltak, men at «alle andre» begynner arbeidet, og at eleven kobler seg på etter hvert. Prinsippet «alle bekker små ...» er sentralt, heller enn å finne de store revolusjonerende tiltak.

Foreldres tillit til skolen er en forutsetning for å lykkes. Hvis dette viser seg å være et vesentlig tema, er det viktig å jobbe med det tidlig. Det er alltid skolen og faginstansen, som er de profesjonelle aktørene, som har ansvaret for å skape en god relasjon til foreldrene.

I saker der eleven har vært hjemme over lang tid kan relasjoner til medelever og fritid være relevante tema å ta tidlig. For noen kan første steg etter langvarig fravær være knyttet til aktiviteter på fritiden.

6.2. Eksempelsamling til tiltakssirkelen

<p>Relasjon til voksne på skolen</p> <p><u>Ressursfaktorer:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Har god relasjon til kontaktlærer • Er sjarmerende, lett å like for voksne • Liker rådgiver • Liker samme obskure rockeband som musikk lærer <p><u>Risikofaktorer:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Redd for kritikk fra engelsklærer når han gjør feil • Flau etter å ha skjelt ut mattelærer • Redd for å være mislikt av rektor fordi han er «vanskelig» • Far snakker av og til nedsettende om noen av lærerne <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontaktlærer setter av tid til faste samtaler med eleven. • Rådgiver møter eleven i skolegården om morgenen for en periode • Rektor hilser vennlig når hun møter eleven i gangen • Foreldre snakker positivt om lærere og skolen • Mattelærer tar initiativ til en samtale med eleven • Kontaktlærer snakker med engelsklærer om elevens opplevelse • Musikk lærer er ekstra oppmerksom, og slår av en prat når det er naturlig	<p>Struktur på skolen</p> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontaktlærer og elev utarbeider redusert timeplan • Ledelsen sjekker om rutiner for registrering av fravær følges • Eleven lager plan for uka i samarbeid med rådgiver/kontaktlærer • Kontaktlærer sørger for å sikre forutsigbarhet for eleven ved å gi beskjed ved f. eks. planlagt vikar eller spesielle aktiviteter på skolen • Rektor/avdelingsleder vurderer sammen med kontaktlærer om gruppeinndelinger og klasseromsstruktur er hensiktsmessig for eleven • Miljøarbeider organiserer lekegrupper i friminuttene <p>Mestring på skolen</p> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontaktlærer/faglærer sjekker ut om eleven trenger mer utfordringer • Jobbe for å dempe fokus på prestasjoner, f.eks. muntlige prøver eller åpen bok prøver • Skole/PPT kartlegger eventuelle lærevansker • Justere mengde/type lekser • Undervisning i små grupper • Foreldre/foresatt hjelper til med lekser
---	--

<p>Hjemmeforhold</p> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Foreldre jobber med morgenrutiner for å få bedre start på dagen • Helseesykepleier bistår foreldre i å få gode rutiner • Far kontakter Familievernkontoret for å få hjelp til å samarbeide bedre som skilte foreldre • Skolen vurderer om Barnevernet bør involveres • Mor kjører til skolen for en periode • Foreldre innfører faste kveldsrutiner og begrensning av elektronikk før leggetid. 	<p>Relasjon til medelever</p> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Koble eleven til en medelev (læringspartner) • Eleven får være hjelpelærer i musikktime • Plassere elev i grupper sammensatt kun av elever hun/han er trygg på • Lage klasseregler for godt miljø og samspill • Fadderordning • Klassen sender brev/SMS til eleven med hyggelig hilsen ved lengre fravær • Mulighet for å skifte i egen garderobe
<p>Individuelle faktorer</p> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontaktlærer legger til rette for å kunne bruke interesser/hobbyer i skolearbeidet • Lærere legger merke til og kommenterer positive egenskaper (f.eks. hjelpsomhet, tålmodighet, ol.) • Støttesamtaler hos rådgiver/helseesykepleier • Vurdere behov for henvisning til BUP. • Mulighet til å trekke seg tilbake: få arbeide alene på biblioteket når det er mye bråk i klassen 	<p>Foreldrenes tillitt til skolen</p> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Når avtaler ikke følges opp, sjekk ut hva det handler om • Skolen har ansvar for god dialog når foreldre klager eller er misfornøyd • Rektor inviterer foreldre til samtale • Foreldre med egne negative skoleerfaringer unnlater å formidle disse til barna • Rask beskjed til foreldre når elever uteblir uten beskjed • Kontaktlærer sender SMS til foreldre hvis eleven ikke har møtt • Lærere passer på å formidle til foreldrene at de liker eleven

6.3. Hjelp til samtaler

Kartleggingsamtale ved bekymring for fravær	
Rammer for en god samtale	<ul style="list-style-type: none"> • Sørg for gode fysiske rammer for samtalen. Velg et møterom der dere ikke blir forstyrret og avtal på forhånd hvor lang samtalen skal være. • Avklar med eleven om han/hun vil være med på samtalen. Hvis eleven ikke deltar, er det viktig at eleven opplever å få god informasjon om hva som blir sagt og gjort, og hvorfor. • Forbered deg godt. Forhør deg i forkant av møtet med andre lærere eleven forholder seg til, ansatte på SFO, etc. som kan bidra med viktig informasjon. • Ta høyde for følelsesmessige reaksjoner hos foresatte og elev. • Bekreft og anerkjenn følelsene uten å gå i forsvar.
Samtalens start	<ul style="list-style-type: none"> • Start med å informere om at et av formålene med samtalen er å dele skolens bekymring for elevens skolefravær. • Gi en konkret tilbakemelding på omfanget av fraværet. Informer om at skolen har rutiner for oppfølging av alvorlig skolefravær og at dette innebærer at det gis informasjon til skolens ledelse, samt at det gjennomføres en samtale med målsetting om å komme frem til tiltak som vil gi en normal tilstedeværelse. • Informer om at skolen har ansvaret for at elever har en god og trygg skolehverdag og at foreldre har ansvar for at eleven kommer til skolen. Elever har opplæringsplikt, og foresatte har ansvar for at skolen får gitt den opplæringen. • Det kan være nyttig å vise foresatte veilederen for alvorlig skolefravær.
Forslag til spørsmål: Eleven	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan trives du på skolen og på fritiden? Har du venner på skolen? Hva liker du å gjøre på fritiden? Er det noe du opplever som vanskelig eller ubehagelig på skolen? Er det spesielle fag du liker / ikke liker? Hvordan opplever du prøver? Hvordan går det med lekser? • Er det noen lærere eller andre voksne på skolen som du har et godt / ikke godt forhold til? Blir du plaget eller mobbet på skolen, i friminutt, på skoleveien eller i fritiden? • Hva gjør du når du ikke er på skolen? • Hvordan kunne du ønske at skoledagen din var?

<p>Forslag til spørsmål</p> <p>Foreldre</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan opplever du/dere at barnet trives på skolen/fritiden? • Opplever du/dere at det er spesielle årsaker til at barnet ikke er på skolen? • Kan det være forhold på skolen som gjør at barnet har fravær? Har dere tillitt til skolen? • Kan det være forhold utenfor skolen som gjør at barnet har fravær? • Er det helsemessige årsaker til at barnet er borte fra skolen? • Hva gjør eleven når han/hun er hjemme fra skolen? Hvordan er elevens morgenrutiner? Kveldsrutiner? <p>Kartlegg foresattes behov for støtte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er det noe du/dere som foresatte har behov for hjelp til? Hvem kan hjelpe? • Hva tenker du/dere at skolen kan gjøre for at barnet skal komme på skolen? • Gi en kort oppsummering av samtalen. Avtal veien videre. • Avklar tydelige rammer for videre kontakt: avklar hyppighet for kontakt, bli enige om bruk av e-post/sms/telefonid. <p>Personsensitiv informasjon skal ikke sendes på e-post.</p>
<p>Samtalens avslutning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fyll ut samarbeidsavtalen med aktuelle tiltak, og avtal tid for et evalueringsmøte innen tre uker. • Dersom det er behov for ytterligere kartlegging, eller det ikke er tydelig hvilke tiltak som bør iverksettes, avtales et nytt møte innen en uke. Ledelsen skal være representert.
<p>Etter samtalen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Har du gjort deg noen tanker om hvilke faktorer som kan være utløsende og opprettholdende for problematikken? • Er det behov for å drøfte saken anonymt med PPT og/eller barnevern? • Gjør en vurdering om det er nødvendig med bekymringsmelding til barneverntjenesten. Er du i tvil kan du ringe barneverntjenesten og drøfte saken anonymt. • Skriv referat og send kopi til foresatte.

6.4. Hjelp til elevsamtalen

Når fraværet vedvarer blir det flere samtaler med eleven. Det er viktig å få til gode samtaler som ikke oppleves som ensidig press på eleven. Eleven er i en sårbar situasjon og gode samtaler vil kunne hindre at situasjonen låser seg ytterligere. Ofte er årsakene til fraværet sammensatte. Dette er det viktig å ha med seg i dialog med eleven. Det er avgjørende at eleven erfarer at skole, foreldre og andre aktuelle viser at de tar sin del av ansvaret for situasjonen.

Når eleven «velger» å være hjemme, er det fordi alternativet for tiden oppleves verre. Denne opplevelsen skal vi ha respekt for. De fleste barn og ungdommer som er borte fra skolen, kort eller lenge, vil oppleve noen grad av ambivalens. Ambivalens innebærer å ønske to motstridende ting samtidig. Man vil være på skole, og man vil være hjemme. Nedenfor ser vi et eksempel på hvordan dette kan se ut for en tenkt person. Punktene vil være forskjellig fra elev til elev.

I samtale med eleven er det viktig å anerkjenne denne dobbeltheten. Tiltakssirkelen er et godt utgangspunkt for å utforske denne: **Hvordan kan vi redusere de negative sidene ved å være på skolen, og hvordan styrke det positive?** Mulighetene for endring ligger nettopp i å endre balansen i dette regnskapet, slik at skole igjen fremstår som beste alternativ.

Positivt med å være hjemme: <ul style="list-style-type: none"> • Slippe stress og mas • Slippe å forholde seg til alt som er vanskelig • Slappe av/spille spill	Positivt med å gå på skolen: <ul style="list-style-type: none"> • Være normal • Treffe venner • Lære • Nå sine mål for fremtiden
Negativt med å være hjemme: <ul style="list-style-type: none"> • Føle seg annerledes • Miste kontakt med andre • Kjedelig • Blir deprimert	Negativt med å gå på skolen: <ul style="list-style-type: none"> • Opplevelse av å ikke mestre • Opplevelse av manglende tilhørighet • Mange krav og forventinger

7.0. Skjemaer til utfylling

7.1. Samarbeidsavtale mellom foresatte og skole

Hensikten med denne samarbeidsavtalen er å synliggjøre tiltak og ansvar i forhold til elevers rett og plikt til opplæring. Dette er en konkret samarbeidsavtale om de oppfølgingsområdene hjem og skole skal bistå hverandre med å utvikle. Formålet med samarbeidsavtalen er å utarbeide tiltak sammen slik at elevens skolefravær reduseres, i de aller fleste tilfeller vil derfor hovedformålet relateres til elevens oppmøte på skolen i alle timer/dager.

Elev: .....

Skole: .....

Klasse: .....

Status: (beskrivelse av nåværende situasjon):

Hovedmål:

Delmål	Tiltak	Ansvar	Frist

Avtalen gjelder i perioden: .....

Foresatte

Kontaktlærer

7.2. Evaluering av samarbeidsavtale

Evaluering av delmål. Evaluering bør også skje fortløpende sammen med eleven med vekt på mestring av delmål. Evaluering av samarbeidsavtalen skal gjøres innen tre uker fra utarbeidelsen. Vurder hvorvidt tiltakene har vært effektive i arbeidet med å nå delmålene.

Elev: .....

Skole: .....

Klasse: .....

Status: (beskrivelse av nåværende situasjon):

Hovedmål:

Evaluering av delmål	Evaluering av tiltak	Videre plan	Frist

Avtalen gjelder i perioden: .....

Foresatte

Kontaktlærer

7.3. Anonym spørreundersøkelse om klassemiljø

Nedenfor finner du utsagn om forholdene i din klasse. Sett kryss i den rubrikken som passer best for deg. Gi din oppriktige mening, ingen svar er rette eller gale.

Utsagn	Enig	Litt enig	Litt uenig	Uenig
Det er høyt verdsatt og fint å hjelpe hverandre i med skolearbeidet i denne klassen (unntatt når det er individuelle prøver).				
Bare noen få elever samarbeider med lærerne.				
Det er populært å være faglig flink eller få gode resultater i denne klassen.				
Det er lett å samarbeide med andre i klassen.				
Jentene i denne klassen gjør mye for å skape et godt fellesskap i for alle.				
Guttene i denne klassen gjør mye for å skape et godt fellesskap for alle.				
Å samarbeide med klassekameratene er fint.				
Det er populært å gjøre det lærerne vil at vi skal gjøre.				
Det er en del klikker i denne klassen.				
Det er høyt verdsatt å gjøre ting på sin måte i denne klassen.				
Det er mye uro og bråk i klassen.				
Det skjer at noen blir mobbet eller holdt utenfor i denne klassen.				

7.4. Kartlegging av klassens sosiale miljø

Nr.	Utsagn	Enig	Litt enig	Litt uenig	Uenig
1	Jeg har blitt venner med mange i denne klassen.				
2	I denne klassen blir du godtatt selv om du ikke er like flink eller er litt annerledes enn andre.				
3	De andre i klassen hjelper meg hvis det er noe jeg ikke får til eller ikke skjønner.				
4	Klassekameratene bryr seg om hvordan jeg har det.				
5	Klassekameratene mine liker meg.				
6	Det er elever i klassen som jeg ikke får så godt sammen med.				

7.5. Spekter: Ikke-anonymt spørreskjema

Erling Roland: Læringsmiljøsentret 2015 (noe bearbeidet)

Spørreskjema til elevene

Svar ærlig. Ingen andre elever får se det du svarer.

Navn: .....

Klasse: .....

1. Hvem i klassen vil du helst være sammen med i friminuttene?

Skriv tre navn .....

2. Hvem i klassen er det som bestemmer mest?

Skriv tre navn .....

3. Hvem i klassen hjelper andre elever?

Skriv tre navn .....

4. Hvem i klassen hjelper lærerne?

Skriv tre navn .....

5. Hvor ofte bråker du i timene? (sett kryss)

Aldri ... Hver uke ... Omtrent hver dag ... Omtrent hver time

6. Jeg synes det er for mye bråk i timene (sett kryss)

Helt uenig ... Litt uenig ... Litt enig ... Helt enig ...

7. Jeg tror de andre i klassen synes det er for mye bråk i timene (Sett kryss)

Helt uenig ... Litt uenig ... Litt enig ... Helt enig ...

Om mobbing:

Mobbing er vonde handlinger som utestenging, ryktespredning, erting eller dytting, slag og spark mot en som ikke kan forsvare seg. Gjelder også på sosial medier!

8. Har du blitt mobbet på skolen i høst? (sett kryss)

Aldri ... Av og til ... To - tre ganger i måneden ... Hver uke ... Omtrent hver dag ...

9. Dersom du er blitt mobbet, hvem er det som har mobber deg? (Skriv navnene)

.....

10. Har du mobbet andre på skolen i høst? (sett kryss)

Aldri ... Av og til ... To - tre ganger i måneden ... Hver uke ... Omtrent hver dag ...

11. Dersom du har mobbet andre, hvem har du mobbet? (Skriv navnene)

.....
12. Har du opplevd at noen i klassen blir mobbet? (Skriv navnene)

.....
13. Har du opplevd nettmobbing (f.eks. mobiltelefon eller PC)?

Aldri ... Av og til ... To - tre ganger i måneden ... Hver uke ... Omtrent hver dag ...

14. Vet du om noen i klassen har blitt mobbet på nett? (Skriv navnene)

.....
15. Har du mobbet andre på mobiltelefon, PC, Ipad, spill (nettmobbing)?

Aldri ... Av og til ... To - tre ganger i måneden ... Hver uke ... Omtrent hver dag ...

16. Vet du om noen i klassen som mobber andre på mobiltelefon, PC, Ipad, spill (nettmobbing)? (Skriv navnene)

.....